

Mål C-242/22 PPU**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

6 april 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunal da Relação de Évora – Secção Criminal – 2.^a Subsecção
(Appellationsdomstolen i Évora (Portugal) – Brottmålsavdelningen
– Andra avdelningen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

8 mars 2022

Klagande:

TL

Motpart:

Ministério Público

Saken i det nationella målet

TL har lämnat in ett överklagande i ett brottmålsförfarande till Tribunal da Relação de Évora (Appellationsdomstolen i Évora, Portugal) mot det beslut som Tribunal Judicial da Comarca de Beja (Distriktsdomstolen i Beja, Portugal) meddelat om ogillande av TL:s begäran om prövning av den ogiltighet som behäftar beslutet att inte förordna en tolk och att inte tillhandahålla en översättning – TL är en moldavisk medborgare som inte förstår eller talar portugisiska – vid tvååtgärden avseende försäkran om identitet och bosättning, i samband med kallelse att inställa sig vid domstol för att bli hörd enligt artikel 495.2 i Código de Processo Penal (straffprocesslagen) och delgivning av beslutet om återkallelse av uppskov med verkställigheten av straffet.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Denna begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1–3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 2010,

s. 1) och av artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1).

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

”Kan artiklarna 1–3 i Europaparlamentets och rådets [direktiv 2010/64/EU] och artikel 3 i Europaparlamentets och rådets [direktiv 2012/13/EU], för sig eller jämförda med artikel 6 i Europakonventionen, tolkas på så sätt att de inte utgör hinder för en nationell bestämmelse som innebär att ett beslut att inte förordna en tolk eller att inte tillhandahålla en översättning av väsentliga processhandlingar till en tilltalad som inte förstår rättegångsspråket anses vara behäftat med så kallad relativ ogiltighet – under förutsättning att denna ogiltighetsgrund har åberopats – och som medger att denna typ av ogiltighet kan avhjälpas på grund av att viss tid förflutit?”

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden: Artiklarna 1–3.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden: Artiklarna 3 och 6.

Anförda nationella bestämmelser

Código de Processo Penal (Straffprocesslagen): Artiklarna 92.1, 92.2, 120.1, 120.2 c, 120.3 a och d, 122 och 196.

”Artikel 92

Språk för processhandlingar och förordnande av tolk

1. Portugisiska ska användas för samtliga processhandlingar som företas, såväl skriftligen som muntligen, ska portugisiska användas, vid äventyr att de annars anses vara ogiltiga.

2. När en person som inte förstår och inte behärskar portugisiska ska delta i förfarandet, ska en lämplig tolk förordnas, utan kostnad för denna person, inbegripet när den som leder förfarandet eller någon av deltagarna i förfarandet förstår personens språk.

...

Artikel 120

Ogiltighetsgrunder som måste åberopas

1. Varje ogiltighetsgrund som inte nämns bland dem som avses i föregående artikel måste åberopas av de berörda personerna och omfattas av bestämmelserna i denna och i följande artikel.

2. Följande utgör ogiltighetsgrunder som måste åberopas, utöver dem som föreskrivs i andra bestämmelser:

...

c) Underlåtenhet att förordna tolk, i fall där en sådan skyldighet föreskrivs i lag.

...

3. De ogiltighetsgrunder som anges i föregående punkter måste åberopas i följande fall:

a) Om ett förfarande som den berörda personen deltar i ogiltigförklaras innan förfarandet har avslutats.

...

d) I särskilda förfaranden, i början av förhandlingen.

Artikel 122

Ogiltighetsförklaringens verkningar

1. En ogiltighetsförklaring medför att den akt som avses blir ogiltig, liksom de akter som är beroende av denna och som kan påverkas av denna.

2. I beslutet om ogiltighetsförklaring ska anges vilka akter som ska anses ogiltiga och det ska, när det är nödvändigt och möjligt, förordnas att de ska ersättas med nya akter ...

3. När domstolen meddelar beslutet om ogiltighetsförklaring ska den förordna om att de rättsakter som kan undantas från ogiltighetsförklaringens verkningar ska fortsätta att gälla.”

Artikel 196

Försäkran om identitet och bosättning

...

3. Av försäkran ska framgå att [den tilltalade] har informerats om följande:

- a) Den tilltalade är skyldig att inställa sig vid den behöriga myndigheten eller stå till dess förfogande i den mån detta föreskrivs i lag och en vederbörlig hänvisning till denna lag har gjorts i detta syfte.
- b) Den tilltalade får inte byta bostad och inte lämna denna under mer än fem dagar utan att meddela en ny bostad eller den plats där han eller hon kan lokaliseras.
- c) Senare delgivningar ska ske med ordinarie post till den adress som anges i punkt 2, såvida inte den tilltalade meddelar en annan adress, genom att inge en ansökan eller skicka ett rekommenderat brev till kansliet på den domstol där förfarandet äger rum vid denna tidpunkt.
- d) Åsidosättande av de bestämmelser som föreskrivs i föregående punkter innebär att den tilltalade kan komma att företrädas av en försvarare i samband med samtliga processhandlingar där den tilltalade har en rätt eller en skyldighet att närvara personligen samt att rättegången kan komma att hållas i hans eller hennes frånvaro ...
- e) Vid fällande dom upphör försäkran om identitet och bosättning att ha verkningar först när straffet är avtjänat.”

Anförda internationella bestämmelser

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen): Artikel 6.3.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 TL är moldavisk medborgare och förstår inte portugisiska samt kan inte heller uttrycka sig på detta språk. Den 10 juli 2019 delgavs TL misstanke om brott. Beslutet var avfattat på portugisiska och översatt till rumänska, som är Moldaviens officiella språk. Samma dag fattades beslut om en tvångsåtgärd, som bestod i att TL skulle lämna en försäkran om identitet och bosättning, i enlighet med artikel 196 i straffprocesslagen och hans adress angavs i beslutet.
- 2 TL gavs ingen översättning av försäkran om identitet och bosättning på Moldaviens officiella språk, det vill säga rumänska, och förordnades inte någon tolk i samband med att TL delgavs misstanke om brott och att tvångsåtgärden försäkran om identitet och bosättning vidtogs. Vid huvudförhandlingen var TL företrädd av ett ombud och domstolen förordnade en tolk som vederbörligen svor att lojalt utföra sitt uppdrag.

- 3 I dom som meddelades den 11 juli 2019 och vann laga kraft den 26 september 2019 dömdes TL, genom sammanläggning av påföljder, för brotten motstånd och tvång mot tjänsteman, vilka är straffbara enligt artikel 347.2 i strafflagen, vårdslöshet i trafik, som är straffbart enligt artiklarna 291 a och b samt 69.1 a i strafflagen, och olovlig körning, som är straffbart enligt artikel 3.1 och 3.2 i lagdekret nr 2/98, till ett samlat fängelsestraff på tre år, med uppskjuten verkställighet för samma period, jämte en kompletterande påföljd i form av förbud att framföra motorfordon under en period på tolv månader samt 80 dagsböter på 16 euro, motsvarande ett totalt belopp på 480 euro.
- 4 De olika försök som gjorts av Direção-Geral de Reinserção e Serviços Prisionais (generaldirektoratet för återanpassning och kriminalvård) att kontakta TL på den adress som angetts i försäkran om identitet och bosättning har skett utan framgång och det finns inte bland handlingarna något meddelande om adressändring.
- 5 Till följd av ett beslut av den 7 januari 2021, kallades TL, den 12 januari 2021, enligt artikel 495.1 och 495.2 i straffprocesslagen, genom ordinarie post med rekommenderad försändelse, som skickades till den bostadsadress som angetts i försäkran om identitet och bosättning, att inställa sig vid domstolen för att höras avseende underlåtenheten att uppfylla de skyldigheter och förhållningsregler som hade fastställts i nämnda dom. Den 6 april 2021 skickades en ny kallelse med nytt datum till samma bostadsadress, genom ordinarie post med rekommenderad försändelse. Dessa kallelser var avfattade på portugisiska. TL infann sig inte vid domstolen på det utsatta datumet.
- 6 Den 9 juni 2021 meddelades ett beslut om att återkalla uppskovet med verkställigheten av det straff som TL hade ådömts samt om att utfärda en arresteringsorder och att fängelsestraffet skulle verkställas. Detta beslut delgavs TL:s ombud och honom själv, genom ordinarie post med rekommenderad försändelse som skickades till den bostad som angetts i försäkran om identitet och bosättning den 25 juni 2021, och vann laga kraft den 20 september 2021. TL delgavs detta beslut på portugisiska, utan att någon översättning av det till Moldaviens officiella språk, rumänska, bifogades.
- 7 Den 30 september 2021 greps TL för avtjänande av det treåriga fängelsestraffet. Ordern verkställdes på hans nya adress. TL befinner sig sedan detta datum i fängelse.
- 8 Den 11 oktober 2021 utsåg TL en försvarsadvokat i förfarandet. Därefter vände han sig till Tribunal Judicial da Comarca de Beja, Juízo de Competencia Genérica de Cuba (Distriktsdomstolen i Beja, allmänna domstolen i Cuba) (nedan kallad domstolen i första instans) med en begäran om prövning av den ogiltighet som behåftar beslutet att inte förordna en tolk och att inte tillhandahålla en översättning i samband med följande processhandlingar:
 - Lämnande av försäkran om identitet och bosättning.

- Kallelse till personligt förhör, enligt artikel 495.2 i straffprocesslagen, för att yttra sig om den planerade återkallelsen av uppskovet med verkställigheten av det fängelsestraff som han hade ådömts i brottmålet.
 - Delgivning av beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av det straff som han hade ådömts.
- 9 Genom beslut av den 20 november 2021 avslag domstolen i första instans TL:s begäran. I skälen till beslutet anförde den att underlåtenhet att förordna tolk och att tillhandahålla en översättning i samband med nämnda processhandlingar utgör så kallade relativa ogiltighetsgrunder som måste åberopas och att denna ogiltighet hade avhjälppts, eftersom den inte hade åberopats inom de lagstadgade fristerna i artikel 120.3 a och d i straffprocesslagen.
- 10 Eftersom TL inte var nöjd med detta beslut överklagade han det till Tribunal da Relação de Évora (Appellationsdomstolen i Évora) (nedan kallad den hänskjutande domstolen), och gjorde gällande att det överklagade beslutet skulle upphävas och ersättas med ett annat beslut med fastställande av att kallelsen av honom som tilltalad, försäkran om identitet och bosättning, beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet och delgivningen av det beslutet skulle anses utgöra nulliteter. Han gjorde vidare gällande att alla efterföljande processhandlingar skulle förklaras verkningslösa.

Parternas huvudargument

TL:s argument

- 11 TL har anfört att det av nationell doktrin och rättspraxis, beträffande rättskällornas hierarki, följer att Europakonventionen befinner sig i ett mellanläge mellan Republiken Portugals konstitution (nedan kallad konstitutionen) och de vanliga lagarna. Detta innebär att Europakonventionen, även om den är tillämplig i den nationella portugisiska rättsordningen med lägre rang än konstitutionen, har, enligt bestämmelsen i artikel 8.2 i konstitutionen, högre rang än vanlig lag. Europakonventionen har således företräde i händelse av en konflikt med straffprocesslagen.
- 12 Europakonventionens standarder och miniminormer, som Europeiska unionens organ följer, har gett upphov till direktiven 2010/64 och 2012/13. Därmed är direktiv 2010/64, vilket offentliggjordes i *Europeiska unionens tidning* den 26 oktober 2010 och för vilket fristen för införlivande i Portugal gick ut den 27 oktober 2013, direkt tillämpligt i denna medlemsstat sedan den 28 oktober 2013, vilket innebär att det är tillämpligt i det nu aktuella målet, med hänsyn till tidpunkten för omständigheterna i målet.
- 13 Den omständigheten att Portugal inte har införlivat detta direktiv betyder inte att det inte är gällande i den portugisiska rättsordningen och Europeiska unionens rättsordning, med beaktande av principen om direktivkonform tolkning. Enligt

EU-domstolens praxis får, även om en sådan direktivkonform tolkning inte är möjlig, ett direktiv tillämpas direkt utan att ha införlivats, förutsatt att fristen för införlivande har löpt ut, när de ger rättigheter och innehåller i den bestämmelse som ger rättigheterna är tillräckligt tydligt, precist och ovillkorligt, vilket är fallet här. Även om direktiv 2010/64 inte har införlivats med portugisisk rätt, är således alla kriterier uppfyllda för att det ska ha direkt effekt i den inhemska rättsordningen och ge direkta verkningar, i det konkreta fallet vertikal direkt effekt, varför en direkt tillämpning av detta kan göras gällande vid vilken domstol som helst inom unionen.

- 14 Det är därför viktigt att tydligt fastställa tillämpligheten av och garantin till rätten till tolk under hela förfarandet, eftersom TL endast hade tillgång till en tolk vid huvudförhandlingen. Vad gäller översättning av handlingar i brottmål föreskrivs i direktiv 2010/64 tydligt en förteckning över de handlingar som ska översättas, vilka anges som ”minimirättigheter”, motsvarande artikel 6.3 i Europakonventionen, som anges som ett minsta antal handlingar som unionens rättsordning har funnit det lämpligt och rimligt att fastställa.
- 15 EU-domstolen angav, i detta hänseende, i domen av den 12 oktober 2017, Sletjes (C-278/16, EU:C:2017:[757]), att ”[a]rtikel 3 i direktiv 2010/64 ska tolkas så, att en sådan handling som ett strafföreläggande som föreskrivs i nationell rätt för att beivra mindre förseelser och som utfärdas av domstol efter ett förenklat ensidigt förfarande, utgör en ’väsentlig handling’ i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet, av vilken misstänkta eller tilltalade som inte behärskar språket för förfarandet ska erhålla en skriftlig översättning, i enlighet med de formella krav som uppställs i denna bestämmelse, för att det ska kunna garanteras att de kan utöva sin rätt till försvar och att förfarandena går rättvist till”.
- 16 Den portugisiska straffprocesslagen innehåller inte någon bestämmelse som föreskriver en liknande förteckning över minimirättigheter eller ett minsta antal handlingar som ska översättas och anger inte heller någon minimiförteckning över handlingar som måste översättas. Icke desto mindre är denna rätt till översättning av väsentliga handlingar direkt tvingande för den portugisiska staten och för portugisiska domstolar, som har en skyldighet att, som allmän regel, bevilja översättning av alla ”... beslut om att frihetsberöva en person, anklagelser eller åtal samt domar”, utöver de ytterligare handlingar som anges i artikel 3.3 i detta direktiv.
- 17 Därmed skulle en översättning av följande handlingar ha tillhandahållits: beslutet om att delge TL misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning, beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet, då det är att betrakta som en fällande dom och ett beslut om frihetsberövande samt delgivningen av dessa handlingar. Ingen av dessa handlingar översattes.
- 18 Härtill kommer att EU-domstolen, i domen av den 12 oktober 2017, Sletjes (C-278/16, EU:C:2017:[757]), slog fast att när ett strafföreläggande ”endast är utfärdat på språket för förfarandet i fråga till en person trots att denna inte

behärskar detta språk, kan denna person inte förstå vad den anklagas för och kan således inte på ett verkningsfullt sätt utöva sin rätt till försvar om personen inte erhåller en översättning av strafföreläggandet till ett språk som personen förstår”.

- 19 Vidare är direktiv 2012/13 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden direkt tillämpligt i Portugal sedan den 2 juni 2014 och är även tillämpligt i det nu aktuella målet, med hänsyn till tidpunkten för omständigheterna i målet.
- 20 Den tilltalades rätt att informeras på ett språk som han eller hon förstår är en konkret och faktisk rättighet, såsom Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna erinrade om i sin dom av den 19 december 1989 i målet Kamasinski mot Österrike, enligt vilken det inte räcker att de rättsliga myndigheterna begränsar sig till att förordna en tolk, utan även är nödvändigt att därefter utöva viss tillsyn över hur tolken utför sitt uppdrag.
- 21 I artikel 6[.3] a och e i Europakonventionen föreskrivs att var och en som blivit anklagad för brott har som minimirättighet att ”utan dröjsmål, på ett språk som han förstår och i detalj, underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom” och att ”utan kostnad bistås av tolk, om han inte förstår eller talar det språk som används i domstolen”.
- 22 Eftersom de rättsliga bestämmelserna är tydliga och uttömmande, samt garanterar att den som blivit anklagad för brott kan räkna med att få tillgång till en tolk och till översättning från det att förfarandet inleds till dess att det är avslutat, är en praxis som den nu aktuella, som innebär att tolk förordnas enbart till huvudförhandlingen, således inte tillräcklig.
- 23 TL:s rätt till tolkning och rätt till översättning av handlingarna i målet samt hans rätt till information, vilka följer av dessa direktiv, har i förevarande mål åsidosatts. Därmed har även de skyldigheter som direktiven medför för den portugisiska staten, inbegripet portugisiska domstolar, åsidosatts.
- 24 Mot bakgrund av att TL är en utländsk medborgare som inte förstår eller behärskar portugisiska, ska han förordnas en tolk för varje processhandling som innebär att han är närvarande, särskilt när han informeras om sina rättigheter och skyldigheter, såsom föreskrivs i artikel 92.2 i straffprocesslagen.
- 25 För att TL ska kunna betraktas som ansvarig för åsidosättandet av de skyldigheter som han hade enligt försäkran om identitet och bosättning krävs att han fått kännedom om dessa, vilket inte alls var fallet, eftersom han inte tillhandahölls någon översättning. Det har i realiteten inte fastställts att TL förstod ens ett minimum av innebörden av av dessa skyldigheter och än mindre att han hade möjlighet att göra gällande att beslutet att inte förordna en tolk och att inte tillhandahålla en översättning av olika handlingar i målet var behäftat med ogiltighet innan beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet fattades.

- 26 Detta innebär att beslutet om att delge TL misstanke om brott och försäkran om identitet och bosättning, jämte andra senare processhandlingar, däribland delgivningen av beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet, inte kan anses ha någon processuell relevans, med beaktande av TL:s grundläggande rätt till försvar och den konstitutionella rätten till en rättvis och jämlik rättegång, vilken endast är möjlig om han ges en rimlig möjlighet att försvara sig utan att försättas i en ofördelaktig ställning i förhållande till motsidan, i synnerhet åklagarmyndigheten.
- 27 Ingen av ogiltighetsgrunder som TL har gjort gällande, nämligen underlåtenheten att förordna en tolk och att tillhandahålla en översättning av beslutet att delge honom misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning samt beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet och delgivningen av det, är inte ogiltighetsgrunder som kan avhjälpas (se domen av Tribunal da Relação de Évora i mål nr 55/2017.9GBLGS.EI).
- 28 Detta innebär att bland annat beslutet att delge TL misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning samt beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställigheten av straffet och delgivningen av det borde ha översatts till TL:s modersmål. Dessutom skulle han ha fått tillgång till en tolk redan i samband med att han delgavs misstanke om brott och ålades att lämna försäkran om identitet och bosättning. Tolken borde ha förordnats av polisen eller åklagarmyndigheten i samband med att han anhölls eller, åtminstone, när han ålades att underteckna de handlingar som myndigheterna förelade honom, för att därigenom säkerställa att TL hade förstått de skyldigheter som han hade till följd av försäkran om identitet och bosättning.
- 29 I den aktuella processlagstiftningen är försäkran om identitet och bosättning en sådan väsentlig handling som avses i bestämmelsen i artikel 3.1 i direktiv 2010/64 och som, följaktligen, ska översättas till den misstänkte eller tilltalades modersmål, eftersom det är i denna handling som de skyldigheter som föreskrivs i artikel 196.3 i straffprocesslagen nämns.
- 30 Härtill kommer att den portugisiska staten har en positiv skyldighet att utföra vissa handlingar, och en underlåtenhet att utföra dessa ska således tillskrivas denna stat, vilket innebär att de ogiltighetsgrunder som har gjort gällande inte kan anses avse ogiltighet som kan avhjälpas, när de inte har åberopats av den som beslutet riktar sig till, särskilt eftersom ogiltigheten kan tillskrivas rättsliga myndigheter. Dessutom innebär de skyldigheter som dessa myndigheter har ett krav på att inte tillämpa bestämmelser i den nationella lagstiftningen som kan stå i strid med bestämmelserna i ovannämnda direktiv, vilka fastställer ett gemensamt regelverk för unionen, vilket innefattar regler om åberopande av ogiltighetsgrunder som har till syfte att korrigera underlåtenheter från statens sida.
- 31 Följaktligen ska de i förevarande mål aktuella handlingarna – det vill säga beslutet att delge TL misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning, beslutet att återkalla uppskovet med verkställigheten av det straff som TL ådömts och

delgivningen av det – anser utgöra nulliteter, eftersom de redan från början var ogiltiga. I den mån dessa handlingar inte kan medföra rättsliga verkningar ska de således förklaras ogiltiga och upprättas på nytt, vilket medför att samtliga efterföljande handlingar också ska förklaras ogiltiga.

- 32 Vidare har TL bestritt att hans rätt att yttra sig säkerställdes genom att han företrädde av en offentlig försvarare under hela förfarandet. Förutom att det utsedda ombudet inte företrädde honom i samband med att han delgavs misstanke om brott eller när han lämnade försäkran om identitet och bosättning, var ombudet endast närvarande vid huvudförhandlingen och vid det förhör som avses i artikel 495.2 i straffprocesslagen och bistod honom med att ansöka om att de böter som han ålagts skulle få betalas genom delbetalningar. Ombudet uttalade sig inte dessförinnan om något beslut som skulle påverka TL personligen och lät alla beslut som inskränkte hans grundläggande rättigheter vinna laga kraft. I denna mening kan det inte påstås att TL:s rätt att yttra sig har utövats genom den offentliga försvarare som utsågs till honom, eftersom även denna rätt enligt straffprocesslagen åsidosattes.
- 33 Myndigheternas misslyckade försök att få kontakt med TL för att genomföra det villkorliga uppskovet med verkställigheten av straffet – vilket var den enda grunden för återkallelsen av detta uppskov – berodde, liksom den omständigheten att han inte i praktiken erhöll kallelserna att infinna sig vid domstolen enligt artikel 495.2 i straffprocesslagen och beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställande av fängelsestraffet, på att TL hade flyttat. TL har uppgett att han inte mottog dessa kallelser eftersom han inte länge bodde på den adress som angavs i försäkran om identitet och bosättning och att han, eftersom denna inte hade översatts, inte visste att han var tvungen att meddela flytten till domstolen.

Skälen som Tribunal Judicial da Comarca de Bejas (Distriktsdomstolen i Beja, Portugal) angav i sitt beslut att avslå TL:s begäran

- 34 Domstolen avfärdade TL:s argument, och godtog i stället de argument som åklagarmyndigheten framförde i sitt yttrande, som domstolen lade till grund för det överklagade beslutet om att avslå TL:s begäran, då den ansåg att underlåtenheten att förordna en tolk och att tillhandahålla en översättning av de ovannämnda handlingarna utgjorde relativa ogiltighetsgrunder och således måste göras gällande inom den lagstadgade fristen, vilket innebar att den aktuella ogiltigheten redan hade avhjälpits vid den tidpunkt då beslutet fattades.
- 35 Domstolen i första instans angav att underlåtenheten att förordna en tolk och att tillhandahålla en översättning till en tilltalad som inte förstår och talar portugisiska i samband med delgivning om misstanke om brott och delgivning av beslut som fattats enligt artikel 495 i straffprocesslagen, utgör en relativ ogiltighetsgrund, som enligt artikel 120.1 c i straffprocesslagen måste åberopas.
- 36 Enligt bestämmelsen i artikel 120.3 a och d i straffprocesslagen ska ogiltighet som avser underlåtenhet att tillhandahålla en översättning av beslut om brottsmisstanke

och beslut som fattats i enlighet med artikel 495 i straffprocesslagen anses ha avhjälpats om den inte har åberopats vid tidpunkten för beslutet om brottsmisstanke, i början av huvudförhandlingen eller senast innan beslutet om återkallelse av uppskovet med verkställande av det fängelsestraff som den tilltalade har ådömts har vunnit laga kraft.

- 37 Vidare har domstolen i första instans anfört att den inte har bortsett från innehållet i direktiv 2010/64 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden, eller i direktiv 2012/13 om rätten till information.
- 38 Även om ett direktiv, som allmän regel, endast medför verkningar från dess införlivande med den nationella lagstiftningen, följer det av EU-domstolens praxis att ett direktiv som inte har införlivats med den nationella lagstiftningen, eller som har införlivats på ett felaktigt sätt, kan ha en särskild direkt effekt (vertikal direkt effekt) och enskilda kan åberopa direktivet vid en domstol i följande situationer: a) När det inte har införlivats med den nationella lagstiftningen eller har införlivats på ett felaktigt sätt, b) när direktivets bestämmelser är ovillkorliga och tillräckligt klara och precisa, c) när direktivets bestämmelser ger rättigheter åt enskilda och d) när fristen för införlivande med den nationella lagstiftningen har löpt ut.
- 39 Domstolen i första instans anser emellertid inte att dessa unionsrättsliga bestämmelser direkt och uttryckligen innebär ett upphävande av den nationella lagstiftningen, särskilt artikel 120.1 c i straffprocesslagen, som reglerar den avhjälpbara ogiltighetsgrund, vilken måste åberopas, som avser underlåtenhet att förordna om tolk i de fall där detta är obligatoriskt enligt lag, vilket är en ogiltighetsgrund som ska åberopas inom den frist som anges i artikel 120.3.
- 40 Domstolen i första instans anser att godtagandet av en sådan tolkning (som avviker från den inhemska rätten), på ett allmänt och abstrakt sätt, utan att ge artikel 120.1 c i straffprocesslagen någon ändamålsenlig verkan, skulle vara rättsstridigt och inte kan rättfärdigas genom de unionsrättsliga principer som är bindande för den portugisiska staten (och för de portugisiska domstolarna), särskilt principen om direktivkonform tolkning, såsom TL har gjort gällande.
- 41 Mot denna bakgrund anser domstolen i första instans att underlåtenheten att tillhandahålla en översättning och att förordna en tolk för en utländsk tilltalad som inte förstår portugisiska, oavsett om det är fråga om delgivningen av skyldigheterna enligt försäkran om identitet och bosättning eller av beslutet om återkallelse av uppskovet med fängelsestraffet, utgör en relativ ogiltighetsgrund som, enligt bestämmelsen i artikel 120.1 c i straffprocesslagen, måste åberopas. Sådan ogiltighet måste åberopas i enlighet med bestämmelserna i artikel 120.3 a och d i straffprocesslagen, i vilken föreskrivs frister för detta, och när fristerna har löpt ut anses ogiltigheten vara avhjälpad.
- 42 Vidare var TL närvarande vid huvudförhandlingen – en lämplig tolk utsågs och han företrädde av en advokat – vilket var ett tillfälle för honom att fullt ut utöva

sin rätt till försvar, vid vilket de händelser som lades honom till last lades fram och han meddelades den slutgiltiga domen (samtliga dessa delar av huvudförhandlingen översattes muntligen vid själva förhandlingen).

- 43 I rättegången säkerställdes den tilltalades rätt att yttra sig. TL meddelades på ett giltigt sätt alla beslut som fattades, var vid varje tillfälle företrädd av en advokat under hela förfarandet, vilken delgavs alla genomförda delar av förfarandet (dom, beslut om att kalla TL till förhör och beslut om återkallelse av uppskovet med fängelsestraffet).
- 44 Alla beslut i förfarandet vann laga kraft utan att de överklagats eller bestritts, varför ingen (eventuell) ogiltighetsgrund som skulle ha förelegat under förfarandet vid dessa tidpunkter ansågs avhjälpt. Följaktligen ogillade domstolen TL:s talan om omprövning av de åberopade ogiltighetsgrunderna med motiveringen att den saknade rättslig grund.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 45 Direktiven 2010/64 och 2012/13 har inte införlivats med den portugisiska rättsordningen och deras respektive införlivandefrister, vilka var den 27 november 2013 respektive den 2 juni 2014, har gått ut.
- 46 Mot bakgrund av TL:s argument ska följande frågor prövas:
- a) Det ska fastställas huruvida direktiven 2010/64 och 2012/13 ska tillämpas i den inhemska rättsordningen genom en ”vertikal direkt effekt”, då den har företräde framför den inhemska rätten eller, alternativt, om de inte har sådan effekt, genom en tolkning av den nationella rätten i enlighet med ”principen om direktivkonform tolkning” (som fastställdes i domen av den 13 november 1990, Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, punkt 8).
- b) Det ska under alla omständigheter – vertikal direkt effekt eller direktivkonform tolkning – vidare fastställas huruvida de handlingar i målet vars giltighet har ifrågasatts av TL – nämligen beslutet att delge hon misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning, kallelse enligt artikel 495.2 i straffprocesslagen och delgivning av beslutet om återkallelse av uppskov med verkställigheten av fängelsestraffet – ingår i begreppet ”väsentliga handlingar” som anges i artikel 3 i direktiv 2010/64, i syfte att garantera de ”minimirättigheter” som avses i artikel 6.3 i Europakonventionen, och huruvida de rättigheter avseende tolkning och översättning som det hänförs till i artiklarna 1–3 i detta direktiv och i artikel 3.1 d i direktiv 2012/13 skulle ha garanterats med avseende på nämnda handlingar.
- c) För det fall föregående fråga besvaras jakande, ska det fastställas huruvida de processrättsliga följderna av underlåtenheten att förordna en tolk och att tillhandahålla en översättning av nämnda handlingar samt, därmed, fastställas huruvida den tolkning som domstolen i första instans har gjort av artikel 120.3 i

straffprocesslagen är förenlig med tillämpningen av de ovannämnda direktiven, det vill säga en tolkning som innebär att den ogiltighet som behäftar beslutet att inte tillhandahålla en översättning av beslutet att delge TL misstanke om brott, försäkran om identitet och bosättning, kallelsen enligt artikel 495.2 i straffprocesslagen och delgivningen av beslutet att återkalla uppskovet med straffet, ska anses vara avhjälpt då de inte åberopades vid tidpunkten för beslutet om brottsmisstanke, i början av huvudförhandlingen eller innan detta beslut vann laga kraft.

- 47 Den hänskjutande domstolen önskar få klarhet i huruvida den tolkning av artikel 120.3 i straffprocesslagen som domstolen i första instans har föreslagit är förenlig med tillämpningen av de ovannämnda direktiven, det vill säga en tolkning som innebär att den ogiltighet som behäftar beslutet att inte tillhandahålla översättningar och att förordna en tolk i samband med lämnandet av försäkran om identitet och bosättning, kallelsen att inställa sig vid domstol enligt artikel 495.2 i straffprocesslagen och delgivningen av beslutet att återkalla uppskovet med verkställigheten av straffet, ska anses vara avhjälpt då den inte har åberopats inom de frister som föreskrivs i denna artikel.
- 48 Det nationella målet rör tillämpning av unionsrätten och den fråga som uppkommer rör fastställandet av en lämplig processrättslig påföljd för ogiltiga straffprocesshandlingar, som omfattas av unionsrättsliga bestämmelser. Detta innebär att det är nödvändigt att iaktta de mål sin eftersträvas med de aktuella direktivet, eftersom medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa unionsrätten i sin inhemska rättsordning ”med iakttagande av dess unika och karaktäristiska inslag” i enlighet med artikel 291 FEUF. Denna premis grundar sig på lojalitetsprincipen, principen om lojalt samarbete inom unionen och principen om övergripande enhetlighet i unionens rättsordning. Av detta följer att överträdelser av unionsrättsliga bestämmelser inte får lämnas utan påföljd om målen med de bestämmelser som överträts ska kunna uppnås.
- 49 Den hänskjutande domstolen anser att den tvingande karaktären av tillämpningen av direktivens bestämmelser, i detta fall genom vertikal direkt effekt, mot bakgrund av principen om unionsrättens företräde, medför att alla bestämmelser i nationell rätt som strider mot bestämmelserna i dessa unionsrättsakter ska lämnas utan tillämpning. Enligt den hänskjutande domstolen är det emellertid nödvändigt att klargöra huruvida reglerna om avhjälpan av ogiltighet i artikel 120.3 i straffprocesslagen, såsom de tillämpats i det överklagade beslutet, faktiskt strider mot bestämmelserna i de direktiv som de avser tillämpa eller om dessa regler kan samexistera med direktivbestämmelserna.
- 50 I Europeiska unionens rättsordning gäller, enligt lydelsen i artikel 267 FEUF, att när en fråga om tolkning av unionsrätten uppkommer i ett mål vid en nationell domstol, har denna nationella domstol en rätt eller en skyldighet – beroende på huruvida dess avgöranden får överklagas – att hänskjuta frågan till Europeiska unionens domstol. Således har den hänskjutande domstolen, i förevarande mål, mot bakgrund av att det beslut som den ska fatta enligt artikel 400.1 c i

straffprocesslagen inte kan överklagas, en skyldighet enligt artikel 267 FEUF att hänskjuta den ovannämnda tolkningsfrågan till EU-domstolen.

- 51 Vidare finns det, beträffande skyldigheten att hänskjuta frågan, i förevarande mål inga omständigheter som, enligt EU-domstolens praxis, undantar den nationella domstolen från ett en sådan skyldighet till hänskjutande, eftersom de direktiv som är tillämpliga inte är entydiga och det inte heller i EU-domstolens praxis finns några förtydliganden av dessa direktiv vad specifikt avser deras inverkan på den aktuella frågan. Det föreligger således inte i förevarande mål något i rättspraxis fastställt undantag från skyldigheten att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen.
- 52 Det ska dessutom påpekas att det i artikel 267 fjärde stycket FEUF uttryckligen föreskrivs att ”[o]m en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat i fråga om en frihetsberövad person, ska domstolen meddela sitt avgörande så snart som möjligt. Mot bakgrund av att TL i förevarande mål befinner sig i fängelse sedan den 30 september 2021 till följd av återkallelsen av uppskovet med verkställande av det fängelsestraffet som han ålagts och med beaktande av att giltigheten av detta beslut har bestritts i överklagandet, är det lämpligt att begära en skyndsam handläggning av denna begäran om förhandsavgörande enligt bestämmelserna i artikel 105 och följande artiklar i EU-domstolens rättegångsregler och i artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 53 Mot denna bakgrund och av de angivna skälen beslutar brottmålsavdelningen vid Tribunal da Relação de Évora (Appellationsdomstolen i Évora, Portugal) följande:
 1. Ovannämnda tolkningsfråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol för ett förhandsavgörande.
 2. En skyndsam handläggning av ärendet begärs i enlighet med artikel 267 fjärde stycket FEUF, artikel 105 och följande artiklar i Europeiska unionens domstols rättegångsregler och artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol.